

รู้จักสื่อ...รู้จักอาเซียน (Smart Comm. ASEAN)

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร ล้อมชวการ

ประชาคมอาเซียนสำคัญอย่างไร

อาเซียนเป็นการรวมตัวกันของ 10 ประเทศในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนเห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) คือเป็นองค์กรระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อการร่วมมือกันทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยได้มีการพัฒนาต่อยอดมาอย่างต่อเนื่องเพื่อความแข็งแกร่งร่วมกันจนถึงจุดปัจจุบันคือ การเป็น “ประชาคมอาเซียน” ร่วมกันเมื่อปี 2558 หรือปี (ค.ศ. 2015) ที่เพิ่งผ่านมานั่นเอง ซึ่งนับว่าจะเป็นการเริ่มเปิดกว้างให้ประชาชนของประชาคมสามารถที่จะเคลื่อนย้ายถ่ายเททั้งด้านการย้ายถิ่นฐานแรงงาน การทำงาน อาชีพ การให้บริการ ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ภาวะโลกร้อน อาชญากรรมข้ามชาติ การแย่งชิงทรัพยากร ฯลฯ ประเทศใดที่มีความพร้อม ความเข้าใจ มีการเตรียมพร้อม หรือมีการตั้งรับที่ดี ประเทศนั้น ๆ ก็จะสามารถเป็นหลักให้กับประชาชนของตนเองได้ อีกทั้งยังสามารถที่จะเป็นหลักให้กับประเทศอื่น ๆ ในประชาคมเดียวกันได้ ภายใต้สโลแกนร่วมกันของประชาคมคือ **“หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม”**

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) คือการรวมตัวของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนให้เป็นการรวมตัวที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือส่งท้ายทั้งด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยสมาชิกในชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และสมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ถือกำเนิดที่ประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยมีประเทศสมาชิก 5 ประเทศประกอบด้วยไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และส่งเสริมสันติภาพ ความมั่นคงของภูมิภาค ต่อมาปีประเทศสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุส-ซาลาม เวียดนาม ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชาตามลำดับ จึงทำให้ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิก 10 ประเทศ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นประชาคมอาเซียนที่มีความแข็งแกร่งมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปี 2558 ที่เพิ่งผ่านมานี้เอง

ปัจจุบันบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทำให้อาเซียนต้องเผชิญสิ่งท้าทายใหม่ ๆ อาทิ โรคระบาด การก่อการร้าย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ การคุกคามทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ฯลฯ ที่มากขึ้นเรื่อยๆ ประเทศสมาชิกจึงเห็นความสำคัญที่ต้องรวมตัวกันเพื่อเพิ่มเพื่อความแข็งแกร่ง สร้างจุดยืน และพลังให้กับประชาคมของตนเอง เช่นการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันกับประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ผู้นำอาเซียนจึงเห็นพ้องกันว่าอาเซียนควรจะร่วมมือกัน 3 เสาหลัก คือ

1. **ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน** (ASEAN Political and Security Community – APSC) มุ่งให้ประเทศกลุ่มสมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แก้ไขปัญหาระหว่างกันโดยสันติวิธี มีเสถียรภาพและความมั่นคงรอบด้าน เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของเหล่าประชาชน
2. **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** (ASEAN Economic Community – AEC) มุ่งเน้นให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้โดย
3. **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน** (ASEAN Socio – Cultural Community – ASCC) มุ่งหวังให้ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงทางสังคม มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และมีสังคมแบบเอื้ออาร โดยจะมีแผนงานสร้างความร่วมมือ 6 ด้าน คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน การลดช่องว่างทางการพัฒนา

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะมีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ที่ชัดเจนร่วมกัน ที่สมาชิกของประชาคมทุกชาติต้องรับรู้และปฏิบัติตามร่วมกัน เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยใช้หลักการฉันทามติ (consensus) และไม่ก้าวท้าวกิจการภายในซึ่งกันและกัน รวมทั้งไม่มีนโยบายที่จะมีอำนาจเหนือสมาชิกอื่น ๆ เรามาทำความรู้จัก “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter) กันดีกว่า เพราะถือว่าเป็นกติกาหลักที่ทุกประเทศสมาชิกต้องรับรู้และเข้าใจร่วมกัน

“กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter)

คือกรอบกระบวนการปฏิรูปอาเซียน เพื่อสร้างสภาพนิติบุคคลของอาเซียน รองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งสร้างนิติฐานะ (legal status) ในเวทีระหว่างประเทศให้กับอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการจัดทำ “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter)

เพื่อให้การรวมกลุ่มของอาเซียนมีพื้นฐานทางกฎหมายรองรับและมีพันธะสัญญาต่อกันมากขึ้น และถือเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนในการรับมือความท้าทายใหม่ ๆ และส่งเสริมเอกภาพในการรวมตัวของประเทศสมาชิก ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม

ตัวอย่างความร่วมมือต่าง ๆ ของประชาคมอาเซียน

1. การเปิดเสรีการค้าอาเซียนในปี 2535 (ASEAN Free Trade Area : AFTA) โดยอดีตนายกรัฐมนตรี อนันต์ ปันยารชุน และพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น ATIGA (ASEAN Trade in Goods Agreement) เพื่อควบคุมการค้า สินค้าทุกเรื่อง โดยมีการกำหนดมาตรการภาษีที่ชัดเจน
2. การเปิดเสรีการค้าบริการของอาเซียน ที่มี 4 รูปแบบคือ :1)การบริการข้ามพรมแดน เช่น การจ่ายเงินออนไลน์ การจ่ายค่าธรรมเนียม ฯลฯ 2) การบริโภคนิตยภัตในประเทศ เช่น ผู้ป่วยจากบรูไนมาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลในประเทศไทย 3) การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ เช่น การร่วมลงทุน การเปิดสาขาธุรกิจ ฯลฯ และ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา เช่น การไปทำงานในสาขาบริการด้านต่าง ๆ ในประเทศลูกค้า ฯลฯ
3. การเปิดเสรีการค้าบริการ โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนอาเซียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ภายในปี 2553 ในสาขาบริการสำคัญ (Priority Integration Sector) ได้แก่ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาสุขาภาพ สาขาการท่องเที่ยว สาขาโลจิสติกส์ และสาขาบริการอื่น ๆ ทุกสาขา ทั้งนี้สามารถยกเว้นสาขาที่อ่อนไหวได้
4. การเปิดเสรีการลงทุน ในสาขาอุตสาหกรรมที่ตกลงกันและการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ
5. การเปิดเสรีด้านเงินทุนเคลื่อนย้าย จะเปิดเสรียิ่งขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยให้สมาชิกมีมาตรการปกป้องที่เพียงพอเพื่อรองรับผลกระทบ
6. การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี โดยให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของแต่ละประเทศ
7. การดำเนินการตามความร่วมมือรายสาขาอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือด้านเหมืองแร่ ความร่วมมือด้าน SMEs การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน (คมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ พลังงาน) เป็นต้น

ภาษาสำคัญอย่างไรกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ภาษาเป็นทั้งวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นชาติของคนในชาตินั้น ๆ ภาษาอังกฤษถือว่าเป็นภาษาหลักของประชาคมอาเซียน หากสมาชิกของประชาคมอาเซียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารระหว่างกันได้อย่างดี ถือว่า เป็นหัวใจสำคัญของแต่ละชาติที่เป็นสมาชิกของประชาคมเลยทีเดียว

ภาษาอังกฤษคือภาษากลางของประชาคมอาเซียน ที่ทำให้สมาชิกของประชาคมสามารถที่จะสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้ อีกทั้งยังสามารถที่จะทำให้พวกเราชาวอาเซียนสามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับผู้คนจากภูมิภาคอื่น ๆ ได้เช่นกัน

ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาสากล (Global Language) ที่มีคามสำคัญพอๆ กับภาษาอาเซียนของแต่ละประเทศสมาชิกเลยทีเดียว เพราะหากว่าสมาชิกของประชาคมอาเซียนสามารถใช้ทั้งภาษาอาเซียน และภาษาอังกฤษได้ดี พวกเขาก็จะสามารถที่จะเป็น “พลเมืองอาเซียน” ที่สมบูรณ์แบบ ในขณะที่สามารถที่จะเป็น “พลเมืองโลก” ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน เพราะภาษาสามารถที่จะสื่อสารวัฒนธรรม เรื่องราว วิถีชีวิต มรดกอารยธรรมต่าง ๆ จากบรรดาประเทศสมาชิกสู่สากล อีกทั้งสามารถสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ จากสากลเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้เช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ทุกชาติทุกภาษาจึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำชาติ เป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงการศึกษาตลอดชีวิต และเมื่ออาเซียนกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น “Working Language” คือ “ภาษากลาง” ของทุกคนในอาเซียน หมายความว่า ทุกคนที่ “ทำงานเกี่ยวกับอาเซียน” “ทำงานในอาเซียน” ทำงานร่วมกับเพื่อนอาเซียน” “มีเครือข่ายประชาสังคมอาเซียน” “แสวงหาโอกาสทางการศึกษาในอาเซียน” “มีเพื่อนในอาเซียน” และ “เดินทางท่องเที่ยวในอาเซียน” ทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษ ในการพัฒนาตนเอง เตรียมพร้อมด้านภาษา จะเห็นได้ว่าความจำเป็นในการฝึกฝนภาษาอังกฤษจากสื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากแหล่งเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ตจึงเป็นเสมือนแหล่งชุมชนทรัพยากรการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งด้านฟัง พูด อ่าน และเขียน และฝึกในบริบทที่มีความหลากหลาย สามารถเลือกเนื้อหาได้ตามความสนใจ ขอเพียงมีความมุ่งมั่น

ความสำคัญของสื่อกับประชาคมอาเซียน

....หากพูดถึงอาเซียน...ก็ควรต้องให้คนอาเซียนพูด....

เพราะว่า คนอาเซียนที่เป็นเจ้าของสื่อ ที่อยู่ในบริบทของสื่อจริง ๆ จะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่นอกจากจะเป็นการพูดถึงสื่อโดยตรงแล้ว ก็ยังเป็นการพูดถึงสื่อที่เชื่อมโยงกับเรื่องอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตน

ของประเทศนั้น ๆ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากสื่อของประเทศนั้น ๆ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากสื่อในประชาคมเดียวกัน และสื่อจากทั่วโลกก็ตาม

....การเน้นสร้างความตระหนักให้แก่สื่อประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะมวลชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการสร้างทัศนคติ ชี้นำความคิดต่าง ๆ ให้กับสมาชิกของประชาคม..... เรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นที่จะต้องช่วยกันเป็นอย่างมาก

....ก่อนที่จะเข้าสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของรายวิชานี้ ดิฉันอยากที่จะชวนทุกท่านคุยกันเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงหลาย ๆ ประเด็นที่ส่งผลต่อการร่วมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมอาเซียน เช่น....

....คนไทยเรามีความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนน้อยมาก และมักเข้าใจผิด มักมีทัศนคติเชิงลบ และมักชอบมองเหมารวม (stereotype) ต่อเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศที่คนไทยคิดเอาเองว่า เขาดีน้อยกว่าเรา..... เพราะมักคิดเอาเองว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำ ประเทศไทยเจริญกว่าประเทศอื่น ...ส่งผลให้คนไทยไม่สนใจที่จะเรียนรู้จากประเทศเพื่อนบ้าน ไม่สนใจที่จะเปิดรับสื่อ เรียนภาษา หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง ท่องเที่ยว ทำกิจกรรมต่างๆ แต่กลับสนใจ ยอมรับเพื่อบ้านที่ห่างออกมา เช่น สิงคโปร์ หรือประเทศอื่น ๆ ที่ไกลออกไปเลย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ตลอดจนประเทศตะวันตกต่าง ๆ

....ขณะที่คนไทย ไม่สนใจเพื่อนบ้าน แต่เพื่อนบ้านสนใจเรา พูดภาษาเราได้ รู้เรื่องราวต่าง ๆ ของประเทศเรามากกว่าคนไทยด้วยกันอีก..... คนพม่า คนเวียดนาม คนกัมพูชา คนลาว ศึกษาภาษาไทย ศึกษาวัฒนธรรมไทย เปิดรับสื่อไทย เรียนรู้ประเทศไทยจากสื่อต่าง ๆ แต่คนไทยแทบจะไม่สนใจเรื่องราวของคนเพื่อนบ้านด้วยกันเลย..... เพราะหากเราเข้าใจภาษา และวัฒนธรรมของกันและกันแล้ว..... ถือว่าเป็นหัวใจหลักของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ที่มั่นคงต่อกันนั่นเอง เพราะความแข็งแกร่งของประชาคมอาเซียนคือ....ทุกชาติต้องยอมรับในความแตกต่างของกันและกัน เข้าใจชัดเจนในอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนของชาติตนเอง..... ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่ยอมรับ และเข้าใจตรงกันได้ถือว่าการรู้เขา รู้เรา มองหาจุดดี จุดแข็งของกันและกัน ไม่ใช่การแข่งขันแย่งชิงกัน.....

....หากพูดถึงสื่อ ก็จะหมายถึงรวมถึงการสื่อสารไปด้วย เพราะสื่อเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกันคือ..... การสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกันและที่สำคัญคือ สื่อส่งผลกระทบต่อความคิด ทัศนคติต่อผู้รับสื่อ นั้น ๆ เช่น หากว่าสื่อนำเสนอภาพความขัดแย้งระหว่างเรากับประเทศเพื่อนบ้าน หรือสื่อนำเสนอุมติ ๆ ระหว่างกัน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ก็จะเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างกัน....สิ่งที่น่าสนใจ และเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้เกิดการสร้างรายวิชานี้ขึ้นมาคือ สื่อ โดยเฉพาะสื่อมวลชนยังมีการนำเสนอเกี่ยวกับความรู้เชิงลึกในมิติต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนน้อยมาก และหากมีการนำเสนอ ก็มักจะเน้นไปที่เสาหลักเศรษฐกิจมากกว่าเสาหลักด้านสังคม วัฒนธรรม

....แต่ก็ยังดีขึ้นเรื่อย ๆ เริ่มมีการนำเสนอเกี่ยวกับข่าว สารคดี การท่องเที่ยว มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในประเทศสื่อใหม่หรือสื่อออนไลน์ที่กำลังขยายตัวมากยิ่งขึ้นในปัจจุบันเพราะที่ผ่านมา มันจะเป็นเพียงการนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน เช่น ธงชาติ อาหาร ภาษา การแต่งกาย ประเพณีหลักๆ

....สิ่งที่ยังขาดหายไปในเรื่องของกลุ่มประชาคมอาเซียนคือ สื่อที่เน้นเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การสร้างเอกภาพของประชาคมร่วมกัน การอยู่ร่วมกัน การร่วมมือกัน การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติเกี่ยวกับข้อดีของการผนึกกำลังกัน การประสานพลังกันระหว่างประชาคม.....มากกว่าการเน้นที่ความแตกต่าง.....

....หากเราต้องการที่จะเรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน.....เราก็ต้องฟังเจ้าของประเทศเขาพูดเอง...เพราะการสื่อสารโดยตรงกับกับเจ้าของประเทศจะสามารถที่จะช่วยให้เราได้รับรู้ รับภาพที่เป็นจริง ที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเป็นชาติที่แท้จริงของเขา....ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างภาพ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี เกิดทัศนคติที่ดีต่อกันมากยิ่งขึ้น.....

....หากพูดถึงอาเซียน...ก็ควรต้องให้คนอาเซียนพูด....เพราะเราจะได้รับภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับเขาและประเทศของเขามากขึ้น ชัดเจนขึ้น

....ทำไม เราจึงต้องรู้จักสื่อของแต่ละประเทศในอาเซียน..... สื่อมีความสำคัญ หรือมีความจำเป็นอย่างไร

....หากเราเข้าใจสื่อของประเทศนั้น ๆ เราก็จะเข้าใจวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของประเทศนั้น ๆ

....ความเสียหาย ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างคนต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรมเป็นเพราะวัฒนธรรมที่ต่างกัน ก็จะส่งผลต่อการรับรู้ที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตีความที่ต่างกัน อีกทั้งการขาดประสบการณ์ที่เหมือนกันหรือที่คล้ายคลึงกัน (shared experiences) ทำให้แต่ละคน แต่ละชาติ ใช้กรอบในการอ้างอิงของการตีความ การแปลความหมาย ความเข้าใจที่แตกต่างกันออกไป

....เรามาลองดูตามหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม หรือการสื่อสารระหว่างคนที่มีวัฒนธรรม หรือคนที่อยู่กันคนละพื้นที่ คนละประเทศ ฯลฯ ว่า ปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการสื่อสาร หรือการสร้าง ความเข้าใจระหว่างกันคืออะไรบ้าง ดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ และความคิด (Cognitive Domain) เช่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับความหมาย เกี่ยวสัญลักษณ์ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนชาติอื่น ไม่เข้าใจวัฒนธรรมหลัก วัฒนธรรมรอง หรือวัฒนธรรมย่อย (sub- culture) ของชาตินั้น ๆ แต่เข้าใจผิดว่า ตนเองเข้าใจแล้ว ทั้ง ๆ ที่หลายครั้งเป็นเพียงความเข้าใจที่ผิวเผิน หรือเป็นความรู้ ความเข้าใจเฉพาะวัฒนธรรมหลักของเขาเท่านั้น เป็นต้น

2) ปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติและความรู้สึก (Affective Domain) เช่น การอคติ การโน้มเอียง เข้าข้างคนที่คล้ายเรา / กลุ่มเรา การยึดวัฒนธรรมตนเองเป็นศูนย์กลางในการคิด การตีความ หรือการตัดสินคน ชาติอื่น คนวัฒนธรรมอื่น การขาดความเอื้อเฟื้อ การเอื้ออาทร ขาดการเปิดรับ ฯลฯ

3) ปัญหาเกี่ยวกับด้านพฤติกรรม (Behavioral Domain) เช่น ไม่ยอมเปลี่ยนความคิด / ทัศนคติ เกี่ยวกับความเชื่อ ความคิดเดิม ๆ ที่ไม่ถูกต้อง ๆ หรือที่ขาดการพิสูจน์ ไม่พยายามที่จะปรับเปลี่ยน ไม่พยายามที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมคนอื่น ไม่พยายามปรับตัว ฯลฯ

จึงอาจกล่าวได้ว่า... สื่อประเภทต่างๆ โดยเฉพาะสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการสร้างทัศนคติ ซึมซับความคิดต่างๆ ให้กับสมาชิกของประชาคม..... เรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นที่ทุกประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียนจะต้องช่วยกันและเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วน และต่อเนื่อง และประสานความร่วมมือกัน สื่อจะต้องมีการออกแบบสาร ที่นำเสนอข้อมูลเชิงสร้างสรรค์ นำเสนอเรื่องราวที่ผ่านการศึกษา การวิเคราะห์ที่ตีร่วมกัน นำเสนอเรื่องราวที่เน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความร่วมมือระหว่างกัน ไม่เน้นการแข่งขัน การขัดแย้ง ความแตกต่าง การแย่งชิง ความเกลียดชัง.....

....สื่อจะต้องทำหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน เข้าใจภูมิหลัง วิถีชีวิต ทัศนคติ การยอมรับความแตกต่าง และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติ ลดความเป็นชาตินิยม ลดทัศนคติว่าชาติของตนเหนือกว่าชาติอื่น สร้างทัศนคติและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

....สื่อต้องช่วยแก้ไขความเข้าใจผิดๆ การรับรู้แบบเหมารวม (stereotype) ของแต่ละชาติ เช่น ประเทศกัมพูชา ไม่เป็นมิตร การศึกษาน้อย ประเทศลาว พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ ประเทศไทยทำงานเต็มไม่เป็น ฯลฯ

จึงอาจสรุปได้ว่า สื่อและการสื่อสารเป็นทั้งเครื่องมือและกระบวนการที่สำคัญที่ใช้เพื่อสร้างความตระหนัก ให้สมาชิกของประชาคมอาเซียนจากแต่ละประเทศ โดยเฉพาะเริ่มที่ประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของบ้านหลังใหญ่ร่วมกันคือ บ้านที่ชื่อว่า “บ้านประชาคมอาเซียน” เราทุกคนในฐานะสมาชิกของบ้านหลังใหญ่ร่วมกัน เราจะร่วมกันสร้างบ้านของเราให้มีความชัดเจน โดดเด่นเพื่อความภาคภูมิใจของพวกเราตนเอง และเพื่อความสง่างามในการเดินควบคู่ไปกับประชาคมอื่นๆ ในโลกใบนี้ได้อย่างไร

.....“หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม”.... จะไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้เลย หากสมาชิกของประชาคมขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพพร้อมกัน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะสามารถเชื่อมโยง บูรณาการ 3 เสาหลักของอาเซียนให้เข้มแข็งได้ทั้ง – APSC ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community) – AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) และ – ASCC ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio – Cultural Community)

....การเน้นสร้างความตระหนักให้แก่สื่อประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะมวลชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการสร้างทัศนคติ ชี้นำความคิดต่าง ๆ ให้กับสมาชิกของประชาคม..... เรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นที่จะต้องช่วยกันเป็นอย่างมาก

.การสื่อสารที่ดี จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ตีร่วมกัน อันจะเป็นการนำไปสู่การหลอมรวมวิถีอาเซียนให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวท่ามกลางความหลากหลายทางชาติพันธุ์อันจะเป็นการนำไปสู่การประสานพลังของทุกประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนอย่างยั่งยืนต่อไป